

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **D.K.**,

skazanego z art. 202 § 4a k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 2 października 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie z dnia 16 sierpnia 2023 r., sygn. akt II K 4/23/K,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie do
ponownego rozpoznania.**

Paweł Kołodziejski Igor Zgoliński Marek Siwek

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie z dnia 16 sierpnia 2023 r., sygn. II K 4/23/K, D.K. został uznany za winnego tego, że w K. przy

ul. [...] w okresie od czerwca 2020 r. do 8 grudnia 2021 r., na nośnikach zewnętrznych pamięci posiadał i przechowywał treści pornograficzne w postaci 73 zdjęć z udziałem osób małoletnich płci żeńskiej, poniżej 15-go roku życia, tj. czynu z art. 202 § 4a k.k., za który przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzona została kara 200 stawek dziennych grzywny, po 40 zł każda; orzeczono nadto w przedmiocie dowodów rzeczowych oraz kosztów sądowych. Wyrok ten, wydany w trybie art. 387 § 2 k.p.k. na skutek uwzględnienia wniosku o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie określonej kary, złożonego na podstawie art. 387 § 1 k.p.k. przez obrońcę oskarżonego, po ustaleniu jego treści z D.K. (k. 173-173 v.) uprawomocnił się w dniu 24 sierpnia 2023 r., bez przeprowadzenia postępowania odwoławczego (k. 175). Pisemne uzasadnienie orzeczenia nie zostało sporządzone.

Od tego wyroku kasację na niekorzyść skazanego złożył w trybie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 387 § 1 - 3 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu wadliwego wniosku obrońcy skazanego o wydanie wyroku skazującego, pomimo że nie zawierał on postulatu rozstrzygnięcia o środka karnym, którego orzeczenie było obligatoryjne. Doprowadziło to do wydania wyroku skazującego z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą prawa materialnego, a mianowicie art. 41 § 1a zdanie drugie k.k., polegającą na zaniechaniu orzeczenia wobec skazanego, jako sprawcy, któremu przypisano odpowiedzialność kamą za popełniony występki z art. 202 § 4a k.k. środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi. Miało to miejsce w sytuacji, gdy z treści art. 41 § 1a k.k. w brzmieniu obowiązującym zarówno w dacie popełnienia czynu, jak i orzekania wynikało, że w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, orzeczenie tego środka karnego na czas określony albo dożywotnio jest obligatoryjne.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja była zasadna w stopniu oczywistym, wobec czego została rozpoznana w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k. Słusznie podniósł autor środka zaskarżenia, że wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie jest prawnie wadliwy przez to, że zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa procesowego i materialnego, wymienionych w przedstawionym zarzucie.

Przepis art. 387 § 2 k.p.k. zezwala na uwzględnienie wniosku o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy jedynie wtedy, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo zaniechania procedowania na takim forum. Powyższe warunki w realiach niniejszej sprawy nie zostały spełnione ze względu na istotny brak we wniosku złożonym w niniejszej sprawie przez obrońcę skazanego, dotyczący obowiązkowego zastosowania środka karnego, o którym w dacie orzekania stanowił przepis art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (aktualnie art. 41 § 1a pkt 2 k.k.). Charakter zarzucanego i przypisanego w wyroku czynu obligował sąd meriti do zastosowania powyższego przepisu (zob. np. wyroki SN: z dnia 12 stycznia 2022 r., II KK 600/21, z dnia 27 marca 2024 r., III KK 630/23, z dnia 23 lipca 2024 r., III KK 87/24). Podnieść bowiem trzeba, że art. 41 § 1a k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2017 r. wprowadzonym ustawą nowelizującą ustawę z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U.2016.862 ze zm.) w zdaniu drugim stanowi, że sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Brzmienie tej regulacji jednoznacznie zatem wskazuje, że nie sąd orzekający nie ma tu swobody decyzyjnej. W każdej sytuacji procesowej skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, konieczne jest orzeczenie co do przedmiotowego środka karnego. Uchybienie temu obowiązkowi stanowi obrazę prawa materialnego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że w odniesieniu do skazanego zaktualizowały się wszelkie przesłanki obligujące sąd orzekający do zawarcia w wyroku skazującym rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, o którym mowa w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (przypisane zostało popełnienie występku ujętego w rozdziale XXV Kodeksu karnego - Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, to jest czynu kwalifikowanego z art. 202 § 4a k.k.). W ujęciu intertemporalnym – w dacie popełnienia tego czynu, jak i w chwili wyrokowania, brzmienie przepisu art. 41 § 1a k.k. także przewidywało za tego rodzaju przestępstwo orzeczenie zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio, nie przewidując w tym zakresie żadnych wyjątków lub ograniczeń oraz nie uzależniając zastosowania owej regulacji od zaistnienia jakichkolwiek dalszych przesłanek. Orzeczenie to miało charakter obligatoryjny. Należy również podkreślić, że obligatoryjności orzeczenia w przedmiocie opisanego środka karnego nie wyklucza okoliczność, że sprawca przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności dokonanego na szkodę małoletniego uprzednio nie zajmował tego rodzaju stanowiska lub nie wykonywał zawód tego rodzaju, a popełniony czyn nie pozostawał w związku z funkcjonalnym zakresem prowadzonej przez niego działalności. Regulacja ta znajduje ponadto zastosowanie również w przypadku pierwszego skazania za przestępstwo o charakterze pedofilskim.

Dodać należy, że powyższe uwagi nie tracą swej aktualności w perspektywie zmiany treści analizowanego przepisu, jaka nastąpiła z dniem 1 października 2023 r., już po uprawomocnieniu kwestionowanego wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa- Krowodrzy w Krakowie. Zgodnie z art. 1 pkt 9 z dnia 7 lipca 2022 r. ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022.2600 z dnia 2022.12.13) art. 41 § 1a k.k. otrzymał nowe brzmienie, które jednak, w odniesieniu do przestępstw przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, zachowało tę samą treść normatywną.

Powyższe przekładało się na płaszczyznę procesową w ten sposób, że decyzja o uwzględnieniu wniosku powinna zostać poprzedzona stosowną jego

modyfikacją (art. 387 § 3 k.p.k.), a w przypadku jej braku skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie. Tego wymagała wnikliwa kontrola wniosku, która obejmować powinna wszystkie warunki jego dopuszczalności, które obejmują nie tylko przesłanki wskazane w art. 387 § 2 k.p.k., ale w jednakowym stopniu dotyczą sfery prawa materialnego, a więc zbadania tego, czy zaproponowana przez oskarżonego kara i inne środki prawnej reakcji odpowiadają przewidzianym w prawie materialnym sankcjom. W sytuacji, w której treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektował, niewątpliwym obowiązkiem sądu było podjęcie czynności konwalidującej dostrzeżoną wadliwość. Jej zaniechanie skutkowało wydaniem zaskarżonego wyroku z naruszeniem wskazanych w zarzucie kasacji przepisów, które miało rażący charakter oraz istotny wpływ na treść wydanego prawomocnego wyroku. Implikowało bowiem niezasadne pominięcie stanowczej normy zawartej w art. 41 § 1a k.k. W rezultacie uwzględnienia przez sąd przy wyrokowaniu dyspozycji tego przepisu kształt orzeczenia wydanego w sprawie byłby zasadniczo odmienny. To rzutowałoby w sposób istotny na sytuację skazanego oraz realizację celów kary w zakresie odnoszącym się do zasad prewencji indywidualnej.

W wyniku stwierdzenia powyższych uchybień konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy zachodzić natomiast będzie - w pierwszej kolejności - konieczność należytej weryfikacji dopuszczalności procedowania w trybie konsensualnym.

Paweł Kołodziejski Igor Zgoliński Marek Siwek

[ms]